

Erfgoodwandeling Elewijt (versie WG 7-4-2021)

Route

Afstand: 8 kilometer bij vertrek aan het Rubenskasteel.

Steendreef volgen door tunnel onder de autostrade tot aan kruising met Waversebaan, naar links Waversebaan volgen tot even voor de brug over de Barebeek naar links Sint-Hubertusweg

Deze volgen tot aan de kerk (bij vertrek aan de kerk kan afstand met 2 km worden ingekort)
Steenweg richting Perk volgen tot aan brug over de Barebeek - standbeeld Van Innis

Enkele meters terug naar rechts wandelpad Meulekensvoetweg (bij zeer nat weer en modder kan ook via de V. Servranckstraat, links van de kerk, naar het Molenveld)

Naar links naar de Molenbeekstraat

Deze volgen tot Molenveld, dan naar rechts

Pater Penninckxstraat links volgen tot eerste rechts Dynastiestraat

Rechts Binnenbeekstraat tot einde, dan links en even verder rechts Kasteelstraat

Deze volgen (laatste deel voetpad) tot op Tervuursesteenweg, dan links tot aan Waversebaan, rechts

Volgen tot kruising Eppegemsesteenweg, links door tunnel terug naar Rubenskasteel.

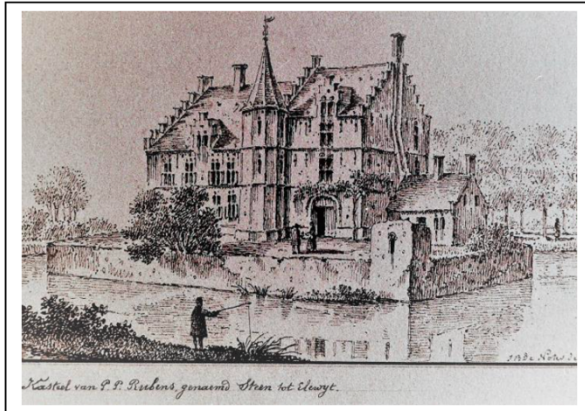

Bezienswaardigheden

Het Steen of Rubenskasteel vindt zijn oorsprong als een verdedigingspunt, tussen het domein van de Berthouts uit Grimbergen en het hertogdom Brabant, gelegen in een bocht van de Barebeek die vroeger achter het kasteel doorliep. Van een houten uitkijktoren op een motte in de 11de of 12de eeuw evolueerde de site naar een stenen verdedigingstoren, waaraan het zijn naam ontleedt, later gevolgd door de kern van het kasteel dat we thans kennen. De oorspronkelijke stenen toren, een 50 meter van het huidige kasteel, was nog aanwezig tot omtrent 1750 en is te zien op enkele schilderijen van Rubens. Toen

Rubens in 1635 het kasteel kocht kende het niet de huidige omvang. De linkervleugel beperkte zich tot een lage aanbouw en de rechtervleugel kwam niet verder dan de eerste drie dakkapellen. Tegenover het kasteel op enkele meters van de slotgracht bevond zich het hof van Attevoorde, een neerhof of hoeve, door Rubens gekocht in 1638. Het kasteel veranderde in de loop van zijn geschiedenis vele malen van eigenaar en is thans eigendom van de Vlaamse gemeenschap. Het huidige aanzicht ontstond omstreeks de jaren 1900.

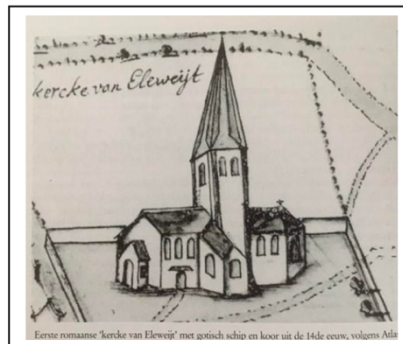
Het gebouw aan de overkant van de straat is een **oude watermolen** die omstreeks 1781 gebouwd werd door Lauren Dewez, de toenmalige eigenaar van het kasteel. Deze molen bleef een 100-tal jaar in gebruik. Nadien werd het gebouw geëxploiteerd als herberg onder de naam 'Rubenspenceel' en als pachthof.

Op een honderdtal meter voor de autostrade zien we op onze linkerkant een mooi gebouw in zandsteen. Dit oorspronkelijke pachthof waarvan de oudste kern, gelegen op de hoek met de Weerdsesteenweg, uit de 15de eeuw dateert, maakte als **Hof van Overbeke** deel uit van het

familiepatrimonium van Rubens. Het complex, waarvan het centrale gebouw dateert uit 1735, is ook bekend onder de naam '**de kazerne**' omdat er ooit soldaten gehuisvest waren.

De autostrade waaronder we doorwandelen werd opengesteld in 1971 en had tot gevolg dat het dorp Elewijt werd afgesneden van zijn kasteel. De aanleg van deze weg had onder meer tot gevolg dat de loop van de Barebeek werd verlegd zodat deze nu rechts van de snelweg blijft en niet meer de bocht rond het kasteel maakt.

De Sint-Hubertuskerk van Elewijt vindt haar ontstaan in de 12de eeuw. De oorspronkelijke Romaanse toren werd geïntegreerd binnen de huidige westgevel van het neogotische gebouw dat dateert van 1847. Voorheen bevond het kerkgebouw zich aan de kant van de steenweg. Als we

goed kijken zien we op de gevel van de toren nog de sporen daarvan. Sinds de jaren 1500 wordt de heilige Hubertus in Elewijt aanroepen als beschermers tegen de razernij en hondsdoelheid. Tegenover de kerk waren verschillende herbergen gelegen waar de bedevaartgangers terecht konden. Een van deze herbergen was 'Den Valck' en de gevelsteen, met de typische symbolen voor een herberg, is nog te zien in de muur van de nieuwbouw aan het einde van de Sint-Hubertusweg. De jaarlijkse Sint-

Hubertusprocessie gaat reeds meer dan 400 jaar uit op de tweede Pinksterdag. Schuin tegenover de kerk stond van 1835 tot 1914 het oude gemeentehuis met op het eerste verdiep schoollokalen.

Op de hoek van de Tervuursesteenweg en de Barebeek, waar thans de witte gebouwen staan, bevond zich in de middeleeuwen het **Steenhof**, een leengoed van de Heren van Perk, die zeven eeuwen lang tot aan de Franse Revolutie de meesters waren van Elewijt. De oudste vermeldingen van dit hof dateren van 1312. Omstreeks 1663 werd het steenhof afgebroken en vervangen door een kleine waterburcht, **het Slotje** genaamd. Dit werd op zijn beurt afgebroken in 1873 door de toenmalige eigenaar graaf de Ribeaucourt.

De brug over de Barebeek werd aangelegd samen met de steenweg omstreeks 1850. Voorheen was hier geen overgang en diende het verkeer te passeren via de Waversebaan ten westen of via de huidige Pater Penninckxstraat ten oosten van het dorp.

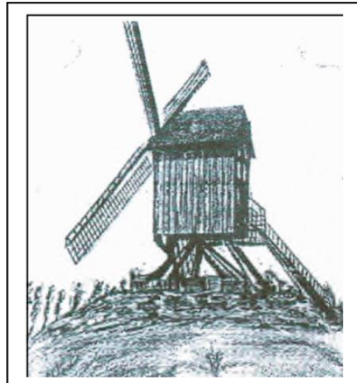

Vlak bij de brug over de Barebeek bevindt zich een standbeeld ter ere van **Hubert Van Innis** die in 1961 op 95-jarige leeftijd overleed. De in Elewijt geboren boerenzoon was veelvoudig olympisch en wereldkampioen boogschieten. De laatste maal in 1933 op 67-jarige leeftijd. Toen Hubert 70 was kreeg de linkshandige schutter last van een verstraming in zijn linkerarm waardoor hij tijdelijk het schieten diende te staken. Tot ieders verbazing stond hij na enige maanden terug onder de wip, deze keer als rechtshandige en won hij nog vele lokale wedstrijden. Op de plaats van het monument stond vroeger de wip van Elewijt en in het café aan de overkant heeft Hubert vast en zeker menig pintje gedronken, want hij was ook een levensgenieter.

We volgen met de Meulekensvoetweg de noordelijke oever van de Barebeek, die sinds mensenheugenis de grens vormt tussen Elewijt en Perk. Aan onze linkerkant, achter de school De Regenboog werd bij opgravingen **sporen van woonerven gevonden die dateren van de late bronstijd**, dus meer dan 3000 jaar geleden was deze plek reeds bewoond. De pot in aardewerk die er gevonden werd dateert zelfs uit de vroege bronstijd. Deze pot is te bezichtigen in de Semse.

Op de hoek van het molenveld en de molenbeekstraat stond in de 18de en 19de eeuw op een aarden ophoging een **houten graanwindmolen** uit 1707. Deze werd door de Duitsers afgebrand in 1914. Tot onze spijt zijn er geen afbeelding van deze molen gekend. Ten onrechte wordt gedacht dat de naam molenveld zijn oorsprong vindt bij deze windmolen. Dit klopt echter niet. De oorsprong 'molenveld' gaat terug tot de middeleeuwen en verwijst naar een watermolen die in die tijd aan de Barebeek stond 'ten dije achter de kerk', waar we zijn langs gewandeld. Spijtig dat hiervan nog geen sporen zijn teruggevonden.

Op nummer 90 aan het Molenveld staat het **geboortehuis van pater Lodewijk Penninckx**, gedurende 50 jaar missionaris in Chili en overleden in 1973. De vroegere Dijkstraat werd naar hem genoemd. Het gebouw dateert uit de jaren 1730 en is opgetrokken in witte zandsteen. Omwille van het feit dat deze steen vrij poreus is en onder weersomstandigheden afslijt, werden deze vaak gecementeerd ter bescherming. Een andere reden dat gebouwen in zandsteen vaak bezet werden met

cement was omdat deze steen 'de steen van den arme' werd genoemd. Deze natuursteen kon vrij eenvoudig gedolven worden in de streek van Melsbroek – Steenokkerzeel en was destijds veel goedkoper dan bakstenen. Om dit te camoufleren werden de gebouwen dan gecementeerd.

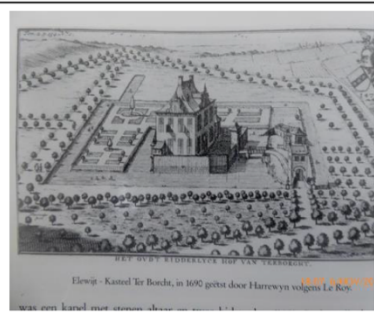

In de Dynastiestraat vinden we op nummer 108 een van de mooiste gebouwen van Elewijt, de voormalige afspanning en herberg '**In de Swaen**' die volgens haar gevelsteen dateert van 1727. Bekijk de afbeelding van een zwaan met links het brouwersmotief met stuikmand, graanschop en brouwersvork, en rechts een bierkruik. Tot 1909 werd hier café gehouden en tot eind jaren 1970 was het een landbouwbedrijf.

Even verder komen we op nummer 77 bij een van de oudste, zo niet het oudste huis van Elewijt, de **boerderij Van Kelst** die, zoals te zien is op de voorgevel, in 1685 werd opgericht door de rijke boerenfamilie Van Kelst. De schuur tegen de straat is van veel latere datum.

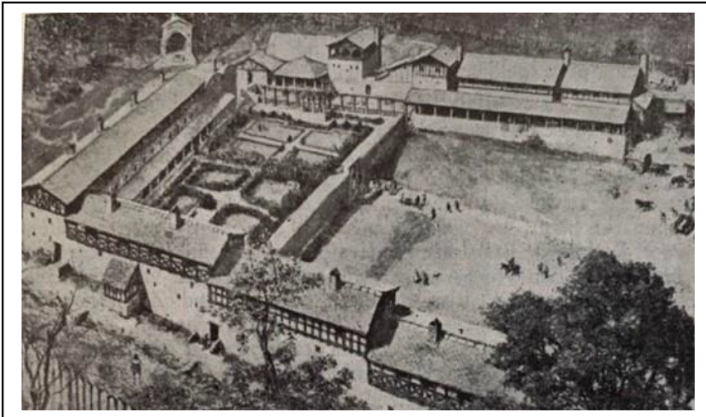
Na de Kasteelstraat gaan we rechtdoor de dreef naar het voormalige **kasteel Ter Borcht**. Al in 1440 was deze

site gekend als 't Hof ter Borcht, een leengoed van de hertogen van Brabant. Op een afbeelding van 1690 zien we een omwaterd kasteel met twee ophaalbruggen, duiventoren en een poortgebouw. Het

geheel is omringd met siertuinen en boomgaarden. In 1840 werd het kasteel helemaal verbouwd door de familie baron d'Huart de Liedekerke. In 1914 tijdens de woelige oorlogsdagen in onze gemeente werd het kasteel gans uitgebrand en nadien afgebroken. In 1935 werd binnen de grondvesten van het verdwenen kasteel een nieuw woonhuis gebouwd en rest nog slechts een deel van de bijgebouwen en van de vijvers.

Het **kasteeltje Diependael** was een van het kasteel afhankelijk paviljoen en gastenverblijf dat dateert van omstreeks 1623. In 1891 liet de toenmalige eigenaar Eduard Fox het ombouwen tot een comfortabel jachthuis. Het overleefde de eerste wereldoorlog en na verdere verbouwingen is het thans een restaurant.

We steken de Tervuursesteenweg over en nemen rechts de Waversebaan. Hier zitten we in de **Romeinse vicus** waarvan helaas niets meer te zien is. Archeologen vonden sporen van een Romeins legerkamp dat nadien uitgroeide tot een nederzetting, met eerst houten en nadien stenen gebouwen en een Gallo-Romeinse mansio of herenboerderij, die haar hoogtepunt kende in de 2de eeuw. Tevens werden er verschillende waterputten en restanten van heirbanen gevonden, want Elewijt lag op het kruispunt van twee wegen. In de

Semse is een kleine tentoonstelling van bij opgravingen gevonden voorwerpen.

We volgen de Waversebaan. Uit het kronkelende verloop van deze weg kunnen we afleiden dat dit een van de oudste wegen van Elewijt is. Aan de Eppegemse steenweg slaan we rechtsaf terug naar ons vertrekpunt bij het Rubenskasteel.